

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

Кафедра трудового права та права соціального забезпечення

Олександр ЩУКІН

ЗАХИСТ ПРАВ У СФЕРІ ОСВІТИ

ПРАКТИКУМ

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 08 – Право спеціальності 081 – Право

Одеса
Фенікс
2024

УДК: 349.2
Щ 95

*Рекомендовано Навчально-методичною радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 4 від 17 січня 2024 р.).*

Автор:

Олександр ЩУКІН – кандидат юридичних наук, доцент кафедри трудового права та права соціального забезпечення Національного університету «Одеська юридична академія»
(ORCID ID 0000-0003-0895-3095)

Рецензенти:

Олег ЯРОШЕНКО – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, заслужений діяч науки і техніки України, проректор з навчально-методичної роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Дмитро СІРОХА – доктор юридичних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри трудового права та права соціального забезпечення Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Щ 95 **Щукін О.**

Захист прав у сфері освіти : практикум для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти галузі знань 08-Право спец. 081-Право [Електронне видання] / О. Щукін ; Нац. ун-т «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2024. – 61 с. – Режим доступу:...

ISBN 978-617-8395-80-3

Практикум відповідає програмі навчальної дисципліни «Захист прав у сфері освіти». Містить тематичний план курсу, практичні завдання, тестові завдання, фабули, теми рефератів, список рекомендованих нормативно-правових актів і спеціальної літератури, питання до заліку.

Практикум призначений для забезпечення навчальної, методичної та організаційної діяльності учасників освітнього процесу під час проведення аудиторної, самостійної та індивідуальної робіт здобувачів вищої освіти, підготовки їх до заліку.

УДК: 349.2

ISBN 978-617-8395-80-3

© О. Щукін, 2024

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.	4
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ	6
ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	
І МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ.....	7
Тема 1. Освіта як соціальний інститут.	
Право на освіту та його гарантії.	7
Тема 2. Система освіти в Україні.	
Управління системою освіти	11
Тема 3. Основні нормативно-правові акти	
в сфері освіти. Впровадження в Україні	
положень Болонської декларації.	15
Тема 4. Суб'єкти освітніх правовідносин	
та їх правовий статус	22
Тема 5. Сучасні форми та способи захисту прав	
і законних інтересів суб'єктів освітніх	
правовідносин.	33
Тема 6. Особливості захисту прав та законних	
інтересів окремих категорій учасників освітніх	
правовідносин. Особливості захисту окремих	
прав та законних інтересів учасників освітніх	
правовідносин.	47
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ	55
ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЗАЛІКУ.....	59

ПЕРЕДМОВА

Дисципліна «Захист прав у сфері освіти» вивчається здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08-Право спеціальності 081-Право на другому курсі навчання.

Метою викладання навчальної дисципліни «Захист прав у сфері освіти» є набуття теоретичних знань правового регулювання відносин в освітній сфері та практичних навиків їх застосування при вирішенні завдань у сфері правничої діяльності щодо представництва та захисту прав, свобод та інтересів суб'єктів освітніх відносин.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- формування у здобувачів вищої освіти розуміння змісту та особливостей сучасних проблем правового регулювання освітньої сфери;
- оволодіння здобувачами вищої освіти актуальною термінологією з досліджуваного наукового напрямку;
- засвоєння здобувачами вищої освіти юридичних механізмів забезпечення реалізації та захисту прав людини у сфері освіти;
- розвиток у здобувачів вищої освіти вміння вирішувати завдання теоретичного і прикладного характеру у сфері забезпечення права людини на освіту.

Викладання навчальної дисципліни «Захист прав у сфері освіти» передбачає читання лекцій, проведення практичних занять, самостійної роботи та заліку. Особлива увага приділяється питанням:

- визначення актуального змісту правового статусу основних суб'єктів освітніх відносин з отримання вищої освіти в Україні – здобувачів вищої освіти та закладів вищої освіти;
- позасудового та судового захисту порушених прав здобувачів вищої освіти;
- формування навичок зі складання процедурних та процесуальних документів задля захисту прав здобувачів вищої освіти;
- вивчення актуальної судової практики щодо захисту порушених прав здобувачів вищої освіти.

Після вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- основні категорії та поняття освітнього права;
- механізм та гарантії реалізації на практиці конституційного права кожного на освіту;
- особливості правового статусу учасників правовідносин у галузі освіти;
- основи нормативно-правового регулювання економічних (господарських), фінансових та управлінських (адміністративних) аспектів освітньої діяльності;
- міжнародно-правові стандарти в галузі освіти;
- основні характеристики Болонського процесу;
- особливості участі України у формуванні єдиного європейського освітнього простору;

вміти:

- проводити системний аналіз освітнього середовища та виявляти у ньому структурні негативні явища;
- фахово орієнтуватися в питаннях організації навчального процесу в системі вищої освіти;
- організовувати процес самостійної навчальної роботи;
- застосовувати нормативно-правові акти з освітнього законодавства України у своїй практичній діяльності;
- виявляти тенденції розвитку законодавства в галузі освіти України з урахуванням інституціональних і правових наслідків входження України до Болонського процесу та впливу міжнародно-правових актів;
- виявляти проблеми нормативно-правового регулювання освітньої сфери та надавати обґрунтовані пропозиції щодо можливих шляхів їх вирішення;
- працювати з документами, у тому числі в контексті складання та проведення експертизи локальних актів закладів освіти на відповідність чинному законодавству України;
- вирішувати спірні ситуації (конфлікти) в освітніх правовідносинах.

У практикумі подано матеріал з переважним використанням проблемно-орієнтованої методики навчання з поглибленим вивченням прикладних аспектів захисту прав здобувачів вищої освіти як основних суб'єктів освітніх відносин.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ

Назви змістових модулів і тем	Лекційні заняття (год.)	Практичні заняття (год.)	Самостійна робота (год.)
	денна	денна	денна
Тема 1. Освіта як соціальний інститут. Право на освіту та його гарантії	2	2	6
Тема 2. Система освіти в Україні. Управління системою освіти	2	2	8
Тема 3. Основні нормативно-правові акти у сфері освіти. Впровадження в Україні положень Болонської декларації	2	2	8
Тема 4. Суб'єкти освітніх правовідносин та їх правовий статус	2	4	8
Тема 5. Сучасні форми та способи захисту прав і законних інтересів суб'єктів освітніх правовідносин	4	4	8
Тема 6. Захист прав та законних інтересів окремих учасників освітніх правовідносин. Інклюзивна освіта	4	4	8
Разом	14	16	50

ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ

Тема 1.

Освіта як соціальний інститут. Право на освіту та його гарантії

1. Освіта: суспільне чи приватне благо.
2. Основні концепції визначення поняття «освіта».
3. Історичний розвиток права на освіту на території сучасної України.
4. Право на освіту в системі прав людини.
5. Ознаки та складові права на освіту.
6. Сучасні юридичні гарантії права на освіту.
7. Гарантії права на освіту.
8. Конституційне право людини і громадянина на освіту та його забезпечення в Україні.
9. Функції Освітнього омбудсмена України в забезпеченні права на освіту.

Завдання № 1

Поясніть наступні ознаки права на вищу освіту:

1. Право на вищу освіту є невід'ємним і невідчужуваним правом, яке нерозривно зв'язане з особою носія.
2. Право на вищу освіту має загальний характер.
3. Право на вищу освіту має недискримінаційний характер.
4. Право на вищу освіту передбачає отримання комплексу освітніх благ і послуг.
5. Право на вищу освіту забезпечується закладами вищої освіти, державою, суспільством та особою, яка навчається.
6. Право на вищу освіту є можливістю, а не зобов'язанням.
7. Право на вищу освіту повинно бути гарантоване впродовж усього життя людини.

Завдання № 2

Заповніть таблицю:

Види юридичних гарантій права на вищу освіту	Зміст юридичних гарантій права на вищу освіту	Положення міжнародно-правового акту, який містить відповідну гарантію	Положення нормативно-правового акту, який містить відповідну гарантію
Конституційні			
Адміністративно-правові			
Цивільно-правові			
Соціально-правові			
Кримінальні			

Завдання № 3

Підготуйтеся до участі у науково-прикладній дискусії з наступних тем:

Проблеми сучасної вищої освіти в Україні в період дії воєнного стану.

Міжнародні стандарти вищої освіти та їх впровадження в Україні.

Аналіз розвитку вищої освіти в Україні за часів незалежності.

Порівняльний аналіз стану вищої освіти в сучасній Україні та в УРСР.

Лісабонська та Болонська системи освіти: переваги та недоліки.

Вища освіта в Україні в умовах європейської інтеграції.

Переваги та недоліки сучасної вищої освіти в Україні.

Особливості міжнародної співпраці України в галузі вищої освіти.

Проблеми академічної мобільності: міжнародно-правові засоби їхнього вирішення.

Досвід європейських країн щодо впровадження Болонської системи: право та політика.

Міжнародне освітнє право та проблема створення справедливих умов доступу до освіти.

Боротьба з дискримінацією у сфері освіти.

Права осіб, які належать до національних чи етнічних, релігійних чи мовних меншин, на освіту.

Завдання № 4

Вирішіть практичну ситуацію:

Вченою радою закладу вищої освіти за погодженням зі Студентською радою було прийнято рішення про запровадження уніфікованої форми одягу з 1 вересня наступного навчального року та роз'яснено обов'язок її носіння здобувачами вищої освіти цього закладу вищої освіти.

Чи є правомірними відповідні рішення та чи є вони обов'язковими до виконання здобувачами вищої освіти?

Поясніть, якими нормативно-правовими актами встановлюються обов'язки та вимоги до зовнішнього вигляду, зокрема одягу, здобувачів вищої освіти? Які загальні вимоги встановлені законодавством до зовнішнього вигляду, зокрема одягу осіб, які проходять навчання в Україні? Чи можуть окремі заклади освіти встановлювати додаткові вимоги до зовнішнього вигляду, зокрема одягу осіб, які проходять у них навчання?

Теми рефератів:

1. Юридична природа права на освіту та його ознаки.
2. Право на освіту як право людини, право громадянина, суб'єктивне галузеве право.
3. Право на освіту та свобода освіти.
4. Обмеження реалізації права на освіту.
5. Система оцінювання знань у вищій школі.
6. Система методів навчання у вищій освіті.
7. Законодавство України в галузі освіти: недоліки та переваги.
8. Топ -10 найкращих закладів вищої освіти в світі. Їх особливості та переваги.
9. Найкращі юридичні заклади вищої освіти України. Перспективи розвитку.
10. Кадрове забезпечення вищої школи в Україні: критичний аналіз.

11. Порівняльний аналіз статусу здобувача вищої освіти в Україні та в інших державах світу.
12. Приватні заклади вищої освіти в Україні. Проблеми та перспективи розвитку.
13. Труднощі переходу на Болонську систему освіти закладів вищої освіти України та шляхи їх подолання.

Тема 2.

Система освіти в Україні. Управління системою освіти

1. Поняття, мета, принципи державної політики в галузі освіти.
2. Структура освіти в Україні.
3. Державні соціальні стандарти освіти.
4. Системні та структурні елементи освіти, форми її здобуття. Форми навчального процесу та види навчальних занять.
5. Вища освіта як складова системи освіти.
6. Розвиток державно-громадського управління освітою.
7. Управління вищою освітою в Україні.
8. Управління якістю вищої освіти в Україні.
9. Інструменти державної політики в галузі освіти: ліцензування освітньої діяльності; акредитація закладів, напрямів підготовки, спеціальностей; атестація закладів; стандартизація освіти; державне освітнє замовлення.
10. Роль системи освіти в підвищенні національної конкурентоспроможності.
11. Напрями вдосконалення системи освіти в Україні.

Завдання № 1

Підготувати розгорнуті відповіді (5000 знаків) із посиланням на нормативно-правові акти та наукові джерела на наступні теоретичні питання:

1. Які етапи включає формування системи освіти в Україні?
2. Які сучасні принципи побудови і завдання освіти в Україні?
3. Як можна охарактеризувати ступінь доступу громадян до освіти?
4. Яка структура освіти в Україні?
5. Охарактеризуйте кожен рівень структури освіти в Україні.
6. Назвіть типові навчальні заклади.
7. Що означає «ступінчастість освіти»?
8. Що таке «навчання протягом усього життя людини»?
9. У чому різниця між вищими навчальними закладами державної і інших форм власності?

10. Назвіть вищі навчальні заклади I–IV рівнів акредитації і охарактеризуйте їх.
11. Що таке «освітні рівні» і «освітньо-кваліфікаційні рівні»? Яка різниця між ними?
12. Назвіть основні методи і засоби навчання.
13. Хто здійснює управління освітою?

Завдання № 2

Продовжить речення:

освіта – це...

освітня діяльність – це...

освітня система – це.

система освіти – це...

наукова діяльність – це...

освітня діяльність – це...

навчання – це...

виховання – це...

навчальний процес – це...

вища освіта – це...

вищий заклад освіти – це...

освітні правовідносини – це...

відносини у сфері освіти – це...

регулювання галуззю освіти – це...

правове регулювання в галузі освіти – це...

правова освіта – це...

Завдання № 3

Вирішить практичну ситуацію:

Здобувач вищої освіти 3 курсу закладу вищої освіти Усатов І. А., який навчається на бюджетній основі на денній формі навчання, з неповажних причин не з'явився на складання іспитів, а також на їх перездачу. Внаслідок цього він був відрахований із закладу вищої освіти. Через рік Усатов І. А. звернувся до закладу з проханням поновити його на колишнє місце навчання (тобто на 3 курс, на денну форму навчання, але на контрактну основу).

Чи можливе виконання вимог Усатова І. А.? Обґрунтуйте відповідь з посиланням на нормативно-правові акти.

Завдання № 4

Підготуйте обґрунтовані відповіді з посиланням на законодавчі акти:

1. Співвідношення понять «наука», «освіта», «навчання», «виховання».
2. Охарактеризуйте категорію «освіта».
3. Надайте характеристику поняття «освітня діяльність».
4. Надайте характеристику поняття «навчальний процес».

Завдання № 5

Заповніть таблицю «Юридична відповідальність здобувачів вищої освіти» (враховуйте найбільш розповсюджені види правопорушень, пов'язані з доступом до освітніх послуг, згідно з Вашою особистою точкою зору)

Опис	Види юридичної відповідальності			
	Дисциплінарна відповідальність	Цивільна відповідальність	Адміністративна відповідальність	Кримінальна відповідальність
Підстави притягнення до відповідальності				
Вік, з якого можливе притягнення до відповідальності				
Зміст відповідальності				
Органи, що повноважні притягати до відповідальності				
Заходи відповідальності				

Теми есе:

1. Освіта у моєму житті.

2. Реалізація права на освіту протягом усього життя людини.
3. Проблеми реалізації права на освіту в часи повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну
4. Освіта в Україні: реальність та перспективи
5. Освіта в Україні у 2100 році: футурологічне дослідження

Тема 3.

Основні нормативно-правові акти в сфері освіти. Впровадження в Україні положень Болонської декларації

1. Конституційні основи освітньої діяльності.
2. Основні законодавчі акти у сфері освіти.
3. Закон України «Про вищу освіту»: загальна характеристика.
4. Систематизація законодавства про освіту.
5. Джерела міжнародного освітнього права. Акти ООН, що регулюють окремі аспекти освітніх відносин. Документи МОП про освіту. Документи ЮНЕСКО з питань освіти. Акти Ради Європи у сфері освіти. Акти Європейського Союзу про освіту. Спільні документи міжнародних організацій.
6. Основні історичні етапи інтеграції в межах європейського освітнього простору.
7. Болонська і Лісабонська декларації: основні положення
8. Значення для України впровадження положень Болонської декларації.

Завдання № 1

Згідно зі ст. 62 Закону України «Про вищу освіту» особи, які навчаються у закладах вищої освіти, мають наступні права:

- 1) вибір форми навчання під час вступу до закладу вищої освіти;
- 2) безпечні і нешкідливі умови навчання, праці та побуту;
- 3) трудову діяльність у позанавчальний час (крім здобувачів вищої освіти вищих військових навчальних закладів, закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти, яким присвоєно військово або спеціальне звання);
- 4) додаткову оплачувану відпустку у зв'язку з навчанням за основним місцем роботи, скорочений робочий час та інші пільги, передбачені законодавством для осіб, які поєднують роботу з навчанням;
- 5) безоплатне користування бібліотеками, музеями, інформаційними фондами, навчальною, науковою та спортивною базами закладу вищої освіти;

6) безоплатне забезпечення інформацією для навчання у доступних форматах з використанням технологій, що враховують обмеження життєдіяльності, зумовлені станом здоров'я (для осіб з особливими освітніми потребами);

7) користування виробничою, культурно-освітньою, побутовою, оздоровчою базами закладу вищої освіти у порядку, передбаченому статутом закладу вищої освіти;

8) забезпечення гуртожитком та цілодобовим доступом до нього на строк навчання у порядку, встановленому законодавством;

9) участь у науково-дослідних, дослідно-конструкторських роботах, конференціях, симпозіумах, виставках, конкурсах, представлення своїх робіт для публікації;

10) участь у заходах з освітньої, наукової, науково-дослідної, спортивної, мистецької, громадської діяльності, що проводяться в Україні та за кордоном, у встановленому законодавством порядку;

11) участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення навчального процесу, науково-дослідної роботи, призначення стипендій, організації дозвілля, побуту, оздоровлення;

12) внесення пропозицій щодо умов і розміру плати за навчання;

13) участь у громадських об'єднаннях;

14) участь у діяльності органів громадського самоврядування закладу вищої освіти, інститутів, факультетів, відділень, вченої ради закладу вищої освіти, органів студентського самоврядування;

15) вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти. При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти, за погодженням з керівником відповідного факультету чи підрозділу;

16) навчання одночасно за декількома освітніми програмами, а також у декількох закладах вищої освіти, за умови отримання тільки однієї вищої освіти за кожним ступенем за кошти державного (місцевого) бюджету;

17) академічну мобільність, у тому числі міжнародну;

18) отримання соціальної допомоги у випадках, встановлених законодавством;

19) зарахування до страхового стажу відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» періодів навчання на денній формі навчання у закладах вищої освіти, аспірантурі, докторантурі, інтернатурі, резидентурі, за умови добровільної сплати страхових внесків;

20) академічну відпустку або перерву в навчанні із збереженням окремих прав здобувача вищої освіти, а також на поновлення навчання у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки;

21) участь у формуванні індивідуального навчального плану;

22) моральне та/або матеріальне заохочення за успіхи у навчанні, науково-дослідній і громадській роботі, за мистецькі та спортивні досягнення тощо;

23) захист від будь-яких форм експлуатації, фізичного та психічного насильства;

24) безоплатне проходження практики на підприємствах, в установах, закладах та організаціях, а також на оплату праці під час виконання виробничих функцій згідно із законодавством;

25) канікулярну відпустку тривалістю не менш як вісім календарних тижнів на навчальний рік (для здобувачів вищої освіти вищих військових навчальних закладів, закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти, яким присвоєно військове або спеціальне звання, тривалість визначається державним органом, до сфери управління якого належать відповідні вищі військові навчальні заклади, заклади вищої освіти із специфічними умовами навчання чи військові навчальні підрозділи закладів вищої освіти);

26) отримання цільових пільгових державних кредитів для здобуття вищої освіти у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України;

27) оскарження дій органів управління закладу вищої освіти та їх посадових осіб, педагогічних і науково-педагогічних працівників;

28) спеціальний навчально-реабілітаційний супровід та вільний доступ до інфраструктури закладу вищої освіти відповідно до медико-соціальних показань за наявності обмежень життєдіяльності, зумовлених станом здоров'я.

Проаналізуйте на підставі статистичної інформації, які із зазначених вище прав здобувачів вищої освіти є такими, що по-

рушуються у період повномасштабного військового вторгнення російської федерації в Україні.

Доповніть зазначений вище перелік прав додатковими 10 правами здобувачів вищої освіти, які, на Вашу думку, доцільно закріпити на законодавчому рівні в Україні, виходячи з її прагнення розвивати освітню сферу в Європейському просторі вищої освіти.

Завдання № 2

Тестові питання:

На яких основних принципах ґрунтується процес формування «Європейського простору вищої освіти»?

- а) на спільності принципів функціонування системи вищої освіти країн-учасниць;
- б) на уніфікації системи вищої освіти кожної країн-учасниці;
- в) на обмеженні працевлаштування випускників закладів вищої освіти в країнах Євросоюзу;
- г) на покращенні якості вищої освіти.

Яка основна мета Болонського процесу?

- а) накладання обмежень на пересування випускників вищих закладів освіти;
- б) уніфікація навчальних програм університетів;
- в) обмеження працевлаштування випускників закладів вищої освіти в країнах Євросоюзу;
- г) створення єдиного європейського наукового та освітнього простору.

Які основні завдання Болонського процесу?

- а) підвищення авторитету науковців;
- б) зменшення робочого часу викладачів закладів вищої освіти;
- в) побудова Європейського простору вищої освіти;
- г) посилення конкурентоспроможності європейських закладів вищої освіти.

На підставі яких циклів впроваджено двоетапну систему вищої освіти?

- а) незакінчена вища освіта;
- б) закінчена вища освіта;

- в) повна вища освіта;
- г) післядипломна освіта.

Заліковий кредит як одиниця виміру навчального навантаження дорівнює переважно:

- а) 30 годинам;
- б) 36 годинам;
- в) 54 годинам;
- г) кількості годин, необхідних для засвоєння дисципліни.

Яка форма роботи передбачена Болонським процесом для оптимізації самостійної роботи здобувача вищої освіти?

- а) індивідуальні навчально-дослідні завдання;
- б) підготовка доповідей;
- в) написання реферату;
- г) виконання домашніх практичних завдань.

В якому році Україна офіційно приєдналася до Болонського процесу?

- а) 1999;
- б) 2005;
- в) 2010;
- г) 2000.

В якому році було ухвалено Болонську декларацію?

- а) 1999;
- б) 2005;
- в) 2010;
- г) 2000.

Що розуміється під системою навчальних елементів, яка поєднана відповідністю певному навчальному об'єкту?

- а) заліковий кредит;
- б) навчальний план;
- в) змістовний модуль;
- г) кредитно-модульна система.

Який з перелічених ступенів вищої освіти відсутній у європейських закладах вищої освіти та в Україні?

- а) бакалавр;
- б) магістр;
- в) спеціаліст;
- г) доктор філософії.

Завдання № 3

Вирішіть практичну ситуацію:

Васильєва І. О. подала заяву до закладу вищої освіти державної форми власності для здачі вступних іспитів для вступу на денну форму навчання за спеціальністю «Німецька мова» на бюджетній основі навчання. У задоволенні заяви їй було відмовлено, оскільки було виявлено факт здобуття нею вищої освіти в іншому закладі вищої освіти. Васильєва І. О. з цим рішенням була не згодна і вказувала на те, що навчалася на платній основі, і як кожен громадянин України має право на здобуття безоплатної вищої освіти.

Чи можливе виконання вимог Васильєвої І. О.? Обґрунтуйте відповідь з посиланням на нормативно-правові акти.

Завдання № 4

Дослідить наступні питання застосування міжнародно-правових стандартів у сфері освіти в Україні. Визначить найбільш проблемні аспекти впровадження міжнародно-правових стандартів у сфері освіти в Україні

1. Акти ООН, що регулюють окремі аспекти освітніх відносин.
2. Документи ЮНЕСКО з питань освіти.
3. Акти Ради Європи з питань освіти.
4. Акти Європейського Союзу у сфері освіти.
5. Спільні документи міжнародних організацій з питань освіти.
6. Міжнародні договори України в системі джерел освітнього права.
7. Болонський процес та формування Європейського простору вищої освіти.
8. Історичні межі та головна мета Болонського процесу.
9. Болонський процес і подальший розвиток законодавства України про освіту.

Завдання № 5

Вирішіть практичну ситуацію:

ОСОБА_1 звернувся до суду з позовом до закладу вищої освіти державної форми власності та з урахуванням неодноразових заяв про уточнення позовних вимог просив:

- визнати причину його відрахування з ВНЗ недостовірною;
- визнати наказ про відрахування незаконним;
- зобов'язати відповідача скасувати наказ про відрахування як незаконний;
- зобов'язати ВНЗ видати наказ, яким поновити його в якості студента денної форми навчання;
- допустити рішення до негайного виконання в частині вимог про його поновлення в якості студента денної форми навчання.

При розгляді справи судом були встановлені наступні обставини:

- відрахування ОСОБА_1 здійснено за погодженням з органами студентського самоврядування ВНЗ шляхом підпису наказу ректора ВНЗ про відрахування ОСОБА_1, в тому числі, головою студентської ради факультету ВНЗ;
- згідно з відповіддю декана від іншого ВНЗ ОСОБА_1 був зарахований з 01 вересня до складу студентів 1 курсу заочної форми за державним замовленням за напрямом підготовки «інформатика» строком на 4 роки. Водночас ОСОБА_1 був зарахований з 01 вересня до складу студентів 1 курсу ВНЗ денної форми навчання за спеціалізацією «інформатика» за рахунок коштів державного бюджету. Таким чином, з 01 вересня ОСОБА_1 одночасно здобував вищу освіту безоплатно у двох вищих державних навчальних закладах;
- ОСОБА_1 при вступі до ВНЗ надав до приймальної комісії дублікат атестату про повну загальну середню освіту, виданий 20 червня 1981 року. Разом з тим ОСОБА_1 при вступі до іншого ВНЗ надав до приймальної комісії дублікат атестату про повну загальну середню освіту, виданий 03 червня 2013 року.

Складіть належну прохальну частину позовної заяви ОСОБА_1 про його поновлення здобувачем вищої освіти денної форми навчання.

Вирішіть справу по суті та складіть мотивувальну частину судового рішення із посиланням на не менш ніж 10 правових актів.

Теми доповідей:

1. Перспективи кодифікації освітнього законодавства України.
2. Реорганізація освітньої мережі в умовах воєнного стану.
3. Становлення та розвиток освітнього права в Україні.

Тема 4.

Суб'єкти освітніх правовідносин та їх правовий статус

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

1. Правовий статус учасників освітніх відносин, його різновиди.
2. Академічні свободи учасників освітніх правовідносин. Пізнавальна самостійність здобувачів вищої освіти.
3. Правове становище здобувачів вищої освіти у закладах вищої освіти, їх основні права та обов'язки.
4. Участь здобувачів вищої освіти в організації діяльності вищих закладів освіти в умовах університетської автономії.
5. Поняття і правова характеристика закладів вищої освіти. Система освітніх установ. Типи і види закладів вищої освіти. Управління освітньою установою. Структура закладу вищої освіти. Особливості правового статусу приватного закладу вищої освіти.
6. Правове регулювання діяльності науково-педагогічних працівників. Особливості трудово-правового статусу науково-педагогічних працівників.

Завдання № 1

Підготуйте відповіді на наступні питання з посиланням на відповідні нормативно-правові акти:

1. Дайте визначення поняття «педагогічний працівник (педагог)».
2. Назвіть академічні права та свободи педагога.
3. Зазначте трудові права та соціальні гарантії, що надаються педагогічним працівникам. Дайте їм розгорнуту характеристику.
4. Зазначте професійні обов'язки педагогічних працівників. Дайте їм розгорнуту характеристику.
5. Охарактеризуйте роль здобувачів вищої освіти у забезпеченні якості вищої освіти в Україні.

Завдання № 2

Складіть проєкти наступних документів:

Трудовий контракт з науково-педагогічним працівником.

Перелік платних послуг, що можуть надаватися закладом вищої освіти.

Умови проведення платних заходів у закладі вищої освіти.

Договір на створення службового твору.

Договір щодо розпорядження закладом вищої освіти майновими правами на об'єкти інтелектуальної власності

Завдання № 3

Вирішить практичну ситуацію:

Мартинчук, який навчається в аспірантурі заочної форми навчання закладу вищої освіти, подав за місцем роботи заяву про надання щорічної додаткової відпустки тривалістю тридцять календарних днів із збереженням середньої заробітної плати. Проте роботодавець відмовив йому, посилаючись на приписи Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану».

Чи порушено права аспіранта? Обґрунтуйте відповідь з посиланням на нормативно-правовий акт.

Завдання № 4

Тестові питання:

Зазначте нормативне визначення терміну «вища освіта»?

а) освіта, одержана учасником освітнього процесу (людиною, особистістю) після закінчення середньої загальноосвітньої школи;

б) можливість учасників освітнього процесу навчатися у закладі вищої освіти на території України чи поза її межами;

в) інтегрована якість особистості, що виявляється у здатності успішно переключатися на іншу діяльність або змінювати види діяльності;

г) сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здо-

бутих у закладі вищої освіти (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти.

Право на вищу освіту гарантується:

а) кожному громадянину України (ніхто не може бути обмежений у праві на здобуття вищої освіти);

б) лише тим громадянам України, які потребують соціальної підтримки відповідно до законодавства;

в) кожному громадянину України (ніхто не може бути обмежений у праві на здобуття вищої освіти, крім випадків, встановлених Конституцією та законами України);

г) лише тим особам, які вільно володіють українською мовою, мають паспорт громадянина України і постійно проживають на території України.

Хто визначає державну політику у сфері вищої освіти?

а) державну політику у сфері вищої освіти визначає Верховна Рада України;

б) Кабінет Міністрів України;

в) центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки;

г) місцеві органи влади.

Що являє собою заклад вищої освіти?

Заклад вищої освіти – це:

а) комунальний заклад освіти, заснований місцевими органами влади, що фінансується з місцевого бюджету і підпорядкований місцевим органам влади;

б) навчальний заклад, заснований на приватній власності і підпорядкований власнику (власникам);

в) навчальна установа державної чи приватної форми власності, що здійснює професійну підготовку фахівців будь-якої спеціальності на певних рівнях вищої освіти;

г) окремий вид установи, яка є юридичною особою приватного або публічного права, діє згідно з виданою ліцензією на провадження освітньої діяльності на певних рівнях вищої освіти, забезпечує організацію освітнього процесу і здобуття особами вищої освіти.

Які особи входять до складу здобувачів вищої освіти?

а) особи, які бажають навчатись в будь-якому закладі вищої освіти;

б) особи, які виявили бажання поступати до конкретного закладу вищої освіти;

в) особи, які навчаються у закладі вищої освіти на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації;

г) особи, які є випускниками будь-якого закладу вищої освіти.

Що таке Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС)?

а) це система кредитних відносин, принципів і форм кредитування, яка ґрунтується на врахуванні взаємних зобов'язань зацікавлених сторін;

б) це сукупність інститутів і інших фінансово-кредитних установ, які впливають на формування полікультурної компетентності студентів;

в) це система трансферу і накопичення кредитів, що ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання;

г) це система бухгалтерського обліку основних засобів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти.

Скільки годин становить обсяг одного кредиту ЄКТС?

а) 10 годин;

б) 20 годин;

в) 30 годин;

г) 40 годин.

Скільки рівнів вищої освіти передбачено Законом України «Про вищу освіту»?

а) 5 рівнів;

б) 4 рівні;

в) 3 рівні;

г) 2 рівні.

Які типи закладів вищої освіти діють в Україні?

а) університет, академія, інститут, коледж;

б) університет, інститут, академія, консерваторія;

в) університет, інститут, академія, обсерваторія;

г) університет, академія, консерваторія, коледж

Як називається освітній або освітньо-професійний ступінь, що здобувається на початковому рівні (короткому циклі) вищої освіти і присуджується закладом вищої освіти у результаті

успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми?

- а) бакалавр;
- б) молодший бакалавр;
- в) спеціаліст,
- г) молодший спеціаліст.

Бакалавр – це освітній ступінь, що здобувається на:

- а) початковому рівні (короткому циклі) вищої освіти;
- б) першому рівні вищої освіти;
- в) другому рівні вищої освіти;
- г) на третьому рівні вищої освіти.

Як називається освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми?

- а) магістр;
- б) доктор філософії;
- в) доктор мистецтва;
- г) доктор наук.

Хто здійснює безпосереднє управління діяльністю закладу вищої освіти?

- а) його керівник (ректор, президент, начальник, директор тощо);
- б) вчена рада закладу вищої освіти;
- в) наглядова рада закладу вищої освіти;
- г) засновники закладу вищої освіти.

Як Закон України «Про вищу освіту» визначає поняття «результати навчання»?

а) результати навчання – це результати пізнавальної діяльності, спрямованої на максимальне засвоєння та усвідомлення навчального матеріалу;

б) результати пізнавальної діяльності, спрямованої на максимальне засвоєння та усвідомлення навчального матеріалу з метою подальшого самостійного застосування отриманих знань, умінь та навичок в практичній роботі;

в) результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення та інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти;

г) результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів.

Основними формами здобуття вищої освіти є:

- а) тільки денна;
- б) денна та вечірня;
- в) заочна (дистанційна);
- г) інституційна (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева); дуальна.

Які форми організації освітнього процесу у закладах вищої освіти передбачені чинним Законом України «Про вищу освіту»?

- а) навчальні заняття;
- б) практична підготовка;
- в) навчальні заняття, практична підготовка і самостійна робота;
- г) навчальні заняття, практична підготовка, самостійна робота і контрольні заходи.

Основними видами навчальних занять у закладах вищої освіти є:

- а) лекція та практична підготовка;
- б) лекція, практичне заняття та самостійна робота;
- в) лекція; лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття;
- г) лекція; лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття; консультація.

Хто в Україні має право безоплатно здобувати вищу освіту в державних і комунальних закладах вищої освіти?

- а) тільки випускники середніх навчальних закладів, які щойно закінчили навчання;
- б) кожен громадянин України;
- в) тільки особи з особливими освітніми потребами;
- г) тільки випускники середніх навчальних закладів, які успішно здали тести зовнішнього незалежного оцінювання.

Завдання № 5

Складіть доповідь з освітнього права іноземної держави (члена ЄС).

Вимоги до доповіді: не менше 10 сторінок формату А4, шрифт Times New Roman, кегль 14 поля – по 2 см кожне. Доповідь повинна супроводжуватись презентацією в Microsoft PowerPoint (або OpenDocument), що містить основні тези доповіді.

Структура доповіді:

1. Загальна характеристика системи освіти іноземної держави.
2. Характеристика ступеня загальної освіти.
3. Характеристика рівнів професійної освіти.
4. Правовий статус освітніх організацій іноземній державі.
5. Права та обов'язки учасників освітніх правовідносин в іноземній державі.

Теми доповідей:

1. Освітнє право Сполучених Штатів Америки.
2. Освітнє право Великобританії.
3. Освітнє право Франції.
4. Освітнє право Німеччини.
5. Освітнє право Італії.
6. Освітнє право Японії.
7. Освітнє право Індії.
8. Освітнє право Китаю.

Завдання № 6

Вирішіть практичну ситуацію:

До закладу вищої освіти на заочну форму навчання за спеціальністю «Зв'язки із громадськістю» вступив Петров Д. Д. На навчання він був направлений роботодавцем (який оплачує його навчання). При цьому у договорі роботодавець попросив передбачити умову про те, що практику Петров Д. Д. проходить у роботодавця.

Визначте сторони договору, форму навчання, а також основу навчання. Складіть договір.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

Завдання № 1

Підготуйте розгорнуті практичні консультації з наступних питань:

Порядок визнання та легалізації в Україні документів про вищу освіту, отриманих у закладі вищої освіти зарубіжної країни. Складіть покрокову інструкцію в контексті документів про вищу медичну та юридичну освіту.

Проблеми визнання та легалізації в іноземних державах документів про вищу освіту, отриманих у закладі вищої освіти України (на прикладі Польщі та Латвійської Республіки).

Завдання № 2

Складіть проекти наступних документів:

Статут вищого навчального закладу.

Правила внутрішнього розпорядку закладу вищої освіти.

Визначте актуальний перелік документів, який є необхідним для отримання ліцензії на освітню діяльність закладом вищої освіти IV рівня акредитації

Завдання № 3

Тестові питання

В якому документі відображаються основні права здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти?

- а) в Законі України «Про освіту»;
- б) в Статуті закладу вищої освіти;
- в) в Законі України «Про вищу освіту»;
- г) в Конституції України.

Органи студентського самоврядування закладу вищої освіти можуть мати форми:

- а) студентського ректорату;
- б) студентської навчальної частини;
- в) студентського деканату;

г) студентської групи.

Перевірка системи забезпечення закладом вищої освіти якості освітньої діяльності здійснюється:

- а) Національною кваліфікаційною рамкою;
- б) Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти;
- в) Національним агентством із забезпечення якості рівня знань;
- г) Державною службою якості освіти України.

Внутрішнє управління закладом вищої освіти здійснюють:

- а) ректор;
- б) Міністерство освіти і науки України;
- в) посадові особи закладу вищої освіти;
- г) колективні органи управління.

На якій строк формуються органи студентського самоврядування?

- а) на весь період навчання у закладі вищої освіти;
- б) на один навчальний семестр;
- в) на один навчальний рік;
- г) на два навчальні роки.

Хто може брати участь у студентському самоврядуванні?

- а) особи, які навчаються у закладі вищої освіти;
- б) особи, яким присвоєно кваліфікацію «бакалавр»;
- в) студентські деканати;
- г) особи, яким присвоєно кваліфікацію «молодший спеціаліст».

Структурним підрозділом закладу вищої освіти не є:

- а) факультет;
- б) бібліотека;
- в) інститут;
- г) юридичний відділ.

Вищим органом студентського самоврядування є:

- а) загальні збори (конференція) студентів;
- б) загальні збори (конференція) викладачів;
- в) загальні збори (конференція) деканів;
- г) загальні збори (конференція) ректорату.

Виховну роботу у закладі вищої освіти здійснює:

- а) староста групи;
- б) студентська профспілка;
- в) заступник декана з виховної роботи;

г) куратор групи.

Управління закладом вищої освіти є наступним управлінням:

- а) міністерським;
- б) управлінським;
- в) громадським;
- г) самоврядним.

Завдання № 4

Вирішіть практичну ситуацію:

Здобувач вищої освіти за результатами складання усного екзамєну залишився незадоволеним його результатами. Він вважав, що викладач навмисно занижив оцінку через особисті неприязні стосунки.

Чи є підстави та можливості у здобувача вищої освіти для оскарження результатів екзамєну? Які дії має вчинити здобувач вищої освіти для захисту своїх прав та законних інтересів?

Завдання № 5

Самостійно дослідить та надайте відповіді на наступні питання:

1. Назвіть і дайте характеристику ознак закладу вищої освіти як юридичної особи згідно із законодавством України.
2. Які організаційно-правові форми передбачені законодавством для функціонування закладу вищої освіти?
3. Які особливості правового статусу приватних і державних закладів вищої освіти? Назвіть спільні риси та відмінності.
4. Заклад вищої освіти: комерційна чи некомерційна юридична особа?
5. Чи існує необхідність одноманітного правового регулювання діяльності закладів вищої освіти, заснованих на різних формах власності?
6. Перерахуйте і охарактеризуйте нормативно-правові акти, які визначають правовий статус закладів вищої освіти в Україні.
7. Перерахуйте головні структурні підрозділи закладу вищої освіти і охарактеризуйте систему управління навчальним закладом.

Завдання № 6

Вирішіть практичну ситуацію:

Здобувач вищої освіти (батько дитини) хоче взяти академічну відпустку, щоб здійснювати догляд за дитиною до досягнення нею трирічного віку. А у статуті закладу вищої освіти, де вона навчається, встановлено максимальний термін академічної відпустки тривалістю один рік, а також передбачено, що такі відпустки можуть надаватися виключно матерям.

Чи має право здобувач вищої освіти за зазначених вище обставин отримати академічну відпустку заявленою нею тривалості?

Які дії має вчинити здобувач вищої освіти для фактичного отримання академічної відпустки для здійснення догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку?

Тема 5.

Сучасні форми та способи захисту прав і законних інтересів суб'єктів освітніх правовідносин

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

1. Поняття, причини та види правового конфлікту в освітньому процесі.
2. Засоби вирішення правових конфліктів при захисті прав учасників освітнього процесу.
3. Форми та способи самозахисту здобувачами вищої освіти своїх прав і законних інтересів.
4. Форми та способи громадського захисту прав здобувачів вищої освіти. Органи студентського самоврядування у системі органів захисту прав здобувачів вищої освіти
5. Система адміністративних процедур щодо захисту прав здобувачів вищої освіти.
6. Форми та способи самозахисту науково-педагогічними працівниками своїх прав і законних інтересів.
7. Форми та способи громадського захисту прав науково-педагогічних працівників.
8. Медіація в освітніх правовідносинах.
9. Захист прав учасників освітнього процесу за участю освітнього омбудсмена в Україні

Завдання № 1

Вирішіть практичну ситуацію:

Здобувач вищої освіти залишився незадоволеним загальним рівнем якості викладання дисциплін у 4 семестрі у закладі вищої освіти приватної форми власності та звернувся до керівництва закладу з вимогою щодо припинення договору про надання освітніх послуг та повернення усіх коштів за навчання. Отримавши відмову, здобувач вищої освіти звернувся до суду з позовом про захист його порушених прав як споживача освітніх послуг згідно із Законом України «Про захист прав споживачів». Окремими вимогами було заявлено стягнення штрафних санкцій та моральної шкоди.

Чи є обґрунтованою правова позиція здобувача вищої освіти? Якими засобами доказування він може довести неякісне надання освітніх послуг закладом вищої освіти?

Яку тактику захисту Ви як адвокат запропонуєте закладу вищої освіти у зазначеному вище судовому спорі?

Завдання № 2

Складіть проекти наступних документів:

Договір на надання освітніх послуг із закладом вищої освіти державної форми власності.

Договір на надання освітніх послуг із закладом вищої освіти приватної форми власності.

Правила поведінки з мобільними пристроями у закладі вищої освіти.

Завдання № 3

Вирішіть практичну ситуацію:

12 травня 2022 року Позивач звернувся до суду з позовом до Національного авіаційного університету (НАУ), третя особа: ректор НАУ про визнання незаконним і скасування наказу, у якому просив визнати незаконним та скасувати наказ ректора НАУ від 20 січня 2022 року № 60/ст «Про відрахування» та стягнути на користь Позивача судові витрати.

Позовні вимоги обґрунтовано тим, що 12 серпня 2021 року Позивач був зарахований на навчання до НАУ з 01 вересня 2021 року для здобуття ступеня магістра за освітньою програмою «Інформаційні технології проєктування» спеціальності 122 «Інформаційні технології», денна форма навчання, за державним замовленням.

20 січня 2022 року ректор НАУ видав наказ № 60/ст, яким Позивача відраховано з НАУ з 24 січня 2022 року з формулюванням «за порушення навчальної дисципліни та Правил внутрішнього розпорядку в студентських гуртожитках НАУ», «Правил внутрішнього розпорядку НАУ», «Положення про студентський гуртожиток», Закону України «Про вищу освіту». Підставою видання наказу вказано протокол засідання комісії з профілактики правопорушень НАУ

від 20 січня 2022 року № 2, відповідно до витягу з якого визнано правильним застосування відрахування з НАУ.

Наказ про своє відрахування Позивач вважає неправомірним з наступних підстав:

- всупереч Закону України «Про вищу освіту» рішення про відрахування не було погоджено ані зі Студентською радою НАУ, ані зі Студентською радою Факультету кібербезпеки, комп'ютерної та програмної інженерії НАУ;
- Позивача було відраховано з підстав, які не передбачені ані Законом України «Про вищу освіту», ані будь-яким іншим законом України. Так, за текстом оскаржуваного наказу Позивача відраховано «за порушення навчальної дисципліни та Правил внутрішнього розпорядку», однак така підстава відсутня у п. п. 1-5 статті 46 (1) Закону України «Про вищу освіту», а також у жодному іншому законі України, а додаткові підстави для відрахування не можуть встановлюватися на рівні підзаконних нормативно-правових актів. Таким чином, його відрахування було формою дисциплінарної відповідальності, яка не визначена жодним законом України;
- оскаржуваний наказ у цілому порушує конституційне право Позивача на освіту.

01 липня 2022 року представник НАУ подав відзив на позов, у якому просив у задоволенні позову відмовити. Вказав, що 26 грудня 2021 року група студентів, в тому числі і Позивач, грубо порушили «Правила внутрішнього розпорядку в студентських гуртожитках НАУ», «Положення про студентський гуртожиток», «Правил внутрішнього розпорядку НАУ». Близько 1 години 40 хвилин служба охорони НАУ отримала виклик до 11 гуртожитку НАУ про те, що з 8 поверху лунає гучна музика та студенти порушують правила гуртожитку. Знаходячись в цей час на 9 поверсі, служба охорони була направлена на поверх нижче, в коридорі були розкидані банки з під пива та було чути галас, а в кімнаті 815Б гуртожитку було виявлено студентів зі слідами вечірки та розпивання спиртних напоїв, у зв'язку з чим співробітниками служби охорони НАУ були складені відповідні протоколи про правопорушення.

20 січня 2022 року Комісією з профілактики правопорушень НАУ встановлено факт порушення студентами «Правил внутріш-

нього розпорядку в студентських гуртожитках НАУ», «Положення про студентський гуртожиток», «Правил внутрішнього розпорядку НАУ» та визначено правильним застосування виселення та відрахування з НАУ студентів, зокрема і Позивача.

Наказом НАУ від 20 січня 2022 року № 60/ст Позивача було відраховано з НАУ за порушення навчальної дисципліни та Правил внутрішнього розпорядку в студентських гуртожитках НАУ, «Правил внутрішнього розпорядку НАУ», «Положення про студентський гуртожиток», Закону України «Про вищу освіту» з 24 січня 2022 року.

Зазначив, що відповідно до ч. 5 ст. 46 Закону України «Про вищу освіту» порядок відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб, які навчаються у закладах вищої освіти, а також порядок надання їм академічної відпустки визначаються положенням, затвердженим центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки. Єдиним чинним порядком на момент відрахування Позивача та подання позову по цій справі є Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 15 липня 1996 року № 245, яким передбачено, зокрема, як підставу для відрахування студента з вищого навчального закладу, порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти. Вказане Положення є чинним, у встановленому законом порядку не змінено та не скасовано, а тому правомірно застосоване НАУ.

Крім того, представник НАУ посилався на те, що між сторонами 06 серпня 2021 року укладено договір про навчання в НАУ, п. 4.2 якого передбачено, що здобувач може бути відрахований з НАУ з підстав, визначених ст. 46 Закону України «Про вищу освіту», в тому числі за порушення умов цього договору. Також Позивач за договором зобов'язався дотримуватися вимог чинного законодавства, Статуту, Правил внутрішнього розпорядку НАУ, правил проживання в гуртожитку НАУ та інших нормативних документів; дотримуватися норм моралі, академічної доброчесності, поважати Конституцію та державні символи України; дбайливо ставитися до майна НАУ.

Вирішіть судовий спір по суті. Складіть мотивувальну частину судового рішення.

Завдання № 4

Тестові питання

Дайте визначення поняття «навчальний план»:

- а) перелік обов'язкових та вибіркових навчальних дисциплін із зазначенням обсягу годин, відведених для їх вивчення і форм підсумкового контролю;
- б) індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти;
- в) навчальна програма, що містить виклад конкретного змісту дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та обсяг, визначає форми і засоби підсумкового контролю;
- г) нормативний документ, що визначає перелік і обсяг навчальних дисциплін, послідовність їх вивчення, конкретні форми і обсяг проведення навчальних занять, графік навчального процесу, форми та засоби проведення поточного і підсумкового контролю;
- д) форма організації навчального процесу у закладах вищої освіти.

Чим визначається зміст вищої освіти в Україні?

- а) статутом вищого навчального закладу;
- б) навчальною програмою;
- в) Європейською соціальною хартією (переглянутою);
- г) навчальним планом.

Яким чином затверджується склад академічної групи?

- а) рішенням приймальної комісії;
- б) наказом декана;
- в) наказом ректора;
- г) наказом завідуючого кафедри.

Якими документами визначається нормативна частина змісту освіти?

- а) методичними матеріалами;
- б) робочими навчальними програмами;
- в) державними стандартами освіти;
- г) законодавчими актами.

Чим визначаються зміст та вимоги до знань і вмінь з навчальної дисципліни?

- а) статутом вищого навчального закладу;
- б) навчальною програмою;

- в) освітньо-професійною програмою;
- г) навчальним планом.

Чим визначається тематика лекцій?

- а) навчальною програмою;
- б) освітньо-професійною програмою;
- в) методично-науковою програмою;
- г) індивідуальною програмою.

Скільки від загального обсягу навчального часу здобувача вищої освіти самостійної роботи?

- а) 0;
- б) від 0 до 1/3;
- в) від 1/3 до 2/3;
- г) від 0 до 1/2.

За яких умов може бути відрхований здобувач вищої освіти із закладу вищої освіти?

- а) за запізнення на заняття;
- б) за невиконання навчального плану;
- в) за систематичні пропуски лекційних занять
- г) за порушення порядку у гуртожитку.

У якій формі здійснюється відрховання здобувача вищої освіти із закладу вищої освіти?

- а) рішенням приймальної комісії;
- б) наказом декана;
- в) наказом ректора;
- г) розпорядженням завідуючого кафедри.

Яким органом встановлюється порядок призначення стипендій у закладі вищої освіти?

- а) Президентом України;
- б) Верховною Радою України;
- в) Міністерством освіти і науки України;
- г) Кабінетом Міністрів України.

Які здобувачі вищої освіти мають право на отримання стипендії?

- а) особи, які успішно навчаються за кошти державного бюджету за заочною формою навчання;
- б) особи, які успішно навчаються за кошти державного бюджету за денною формою навчання;

в) особи, які задовільно навчаються за кошти державного бюджету за денною формою навчання;

г) особи, які задовільно навчаються за кошти державного бюджету за денною формою навчання та беруть активну участь у студентському самоврядуванні.

Які форми можуть мати органи студентського самоврядування закладу вищої освіти?

- а) студентські навчальні частини;
- б) студентські ректорати;
- в) студентські клуби;
- г) студентські групи.

Що не відноситься до форм організації навчального процесу?

- а) навчальні заняття;
- б) самостійна робота;
- в) контрольні заходи;
- г) екстернатна форма.

Хто може брати участь у студентському самоврядуванні?

- а) особи, які навчаються у закладі вищої освіти;
- б) особи, яким присвоєно кваліфікацію «бакалавр»;
- в) студентські деканати;
- г) особи, яким присвоєно кваліфікацію «молодший спеціаліст».

В якому законодавчому акті закріплюються основні права здобувача вищої освіти?

- а) в Законі України «Про освіту»;
- б) в Законі України «Про здобувачів вищої освіти»;
- в) в Законі України «Про вищу освіту»;
- г) в Конституції України.

Завдання № 5

Вирішить практичну ситуацію:

Кандидатом архітектури Х у жовтні 2023 року у мережі Інтернет була виявлена дипломна робота здобувача вищої освіти У – випускника освітнього ступеня «Магістр» спеціальності 191 «Архітектура та містобудування», захищена у липні 2021 року, що є плагіатом оригінального інтелектуального твору Х – дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата архітектури за

спеціальністю 19.00.02 «Архітектури будівель та споруд», захищеної у 2017 році.

Х звернулася до адвоката із запитом на надання ним правничої допомоги щодо захисту її порушених прав, зокрема скасування рішення про присудження У ступеня вищої освіти та присвоєння У відповідної кваліфікації.

Чи можливе скасування рішення про присудження У ступеня вищої освіти та присвоєння У відповідної кваліфікації за зазначеними вище обставинами? Які дії має вчинити адвокат на захист У для скасування рішення про присудження У ступеня вищої освіти та присвоєння У відповідної кваліфікації?

При вирішенні практичної ситуації використовуйте зазначені нижче нормативно-правові акти та спеціальну літературу:

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
2. Про освіту: Закон України від 19 листопада 1992 року № 2801-XII: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 року № 1556-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
4. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 1 грудня 2022 року № 2811-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#n855>
5. Про адвокатуру та адвокатську діяльність від 5 липня 2012 року № 5076-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
6. Порядок скасування рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2021 року № 897 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/897-2021-%D0%BF#Text>
7. Бахрушин В. Академічний плагіат і самоплагіат в науці та вищій освіті: нормативна база і світовий досвід. URL: <http://education-ua.org/ua/articles/1128-akademichnij-plagiat-i-samoplgiat-v-nautsi-ta-vishchij-osviti-normativna-baza-i-svitovij-dosvid>

8. Сацик В. Академічна доброчесність: міфічна концепція чи дієвий інструмент забезпечення якості вищої освіти? URL: <http://education-ua.org/ua/articles/930-akademichna-dobrochesnist-mifichna-kontseptsiya-chi-dievij-instrument-zabezpechennya-yakosti-vishchoji-osviti>.
9. Ульянова Г. О. Методологічні проблеми цивільно-правового захисту прав інтелектуальної власності від плагіату: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.03. 2015. 445 с.
10. Чепис О. І. Студентський та учнівський плагіат як порушення принципу академічної доброчесності: причини та шляхи подолання [Електронний ресурс] /О. І. Чепис, Т. В. Чепис. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2020. Вип. 61(2). С. 51-55.

Завдання № 6

Загальновізнано, що система державної освіти не є гендерно орієнтовною і потребує впровадження системних гендерних підходів. Серед основних проблем освітньої діяльності у гендерній сфері відокремлюють такі:

- відсутність фахівців з гендерної проблематики у системі закладів вищої освіти;
- відсутність системного включення гендерної компоненти в державну начальну, середню та вищу освіту, через що в освіті продовжують існувати різновекторні підходи, що безумовно гальмує процес впровадження ідей гендерної рівності в цілому у суспільстві;
- обмеженість у доступі жінок до навчання в системі професійно-технічних навчальних закладів за спеціальностями, які мають більший попит на ринку праці;
- державні стандарти професійної освіти (за компетенціями, конкретними професіями) містять стереотипний розподіл професійної освіти за «жіночими» та «чоловічими» спеціалізаціями, що відображається в дискримінації жінок за правом вибору професії та у подальшому працевлаштуванні;
- низький рівень регулювання працевлаштування жінок – випускниць професійно-технічних навчальних закладів.

Висловіть власну позицію щодо означеної вище проблематики. Напишіть науково-прикладне есе щодо подолання відповідних проблемних питань у сучасний період.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

1. Судовий захист прав та законних інтересів учасників освітніх відносин: загальні положення.
2. Основні рішення Конституційного Суду України у сфері реалізації права на освіту.
3. Адміністративно-правові спори у сфері захисту прав здобувачів вищої освіти. Основні категорії судових спорів та правові висновки Верховного Суду.
4. Цивільно-правові судові спори в сфері захисту прав здобувачів вищої освіти. Основні категорії судових спорів та правові висновки Верховного Суду.
5. Адміністративно-правові спори в сфері захисту прав науково-педагогічних працівників. Основні категорії судових спорів та правові висновки Верховного Суду.
6. Цивільно-правові судові спори в сфері захисту прав науково-педагогічних працівників. Основні категорії судових спорів та правові висновки Верховного Суду.
7. Основні категорії злочинів у сфері освітньої діяльності: судова практика.
8. Можливості Європейського суду з прав людини щодо захисту прав в сфері освітньої діяльності.

Завдання № 1

Підготуйте відповіді на наступні питання у сфері захисту інтелектуальної власності суб'єктів освітньої діяльності:

1. Які об'єкти права інтелектуальної власності можуть створюватися у закладі вищої освіти?
2. Що таке «службові твори»?
3. Який охоронний документ передбачений законодавством України для наукових відкриттів і яка процедура його отримання?

4. Яка інформація може становити комерційну таємницю закладу вищої освіти?
5. З чого складається законодавство про інтелектуальну власність в Україні?
6. Як може відбуватися перехід виняткових майнових прав у закладі вищої освіти?
7. Назвіть договори про розпорядження винятковими майновими правами, які укладаються закладом вищої освіти.
8. Які нормативно-правові акти в Україні регулюють інноваційну діяльність установ освіти?
9. Назвіть істотні умови ліцензійного договору, договору про передачу виняткових майнових прав, договору про створення на замовлення і використання твору у закладі вищої освіти.
10. Які терміни охорони виняткових майнових прав передбачені законодавством України для окремих об'єктів права інтелектуальної власності?

Завдання № 2

Вирішіть практичну ситуацію:

При узгодженні змісту нової редакції правил внутрішнього розпорядку закладу вищої освіти з боку студентської ради надійшла пропозиція щодо включення до його змісту заборони на використання російської мови на території цього закладу із одночасним наданням права ректору закладу вищої освіти відраховувати здобувачів вищої освіти, якіщо порушили таку заборону.

Ректор звернувся до юрисконсульта закладу вищої освіти з приводу дослідження такої пропозиції на предмет її відповідності іншим юридичним гарантіям, що надаються здобувачам вищої освіти у процесі навчання.

Складіть правовий висновок, виходячи з необхідності захисту прав закладу вищої освіти у випадку застосування процедури відрахування здобувачів вищої освіти за зазначеними вище підставами.

При вирішенні практичної ситуації використовуйте зазначені нижче нормативно-правові акти та спеціальну літературу:

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
2. Про освіту: Закон України від 19 листопада 1992 року № 2801-XII: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 року № 1556-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
4. Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти, затверджене Наказом Міністерства освіти України від 15 липня 1996 року № 245 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0427-96#Text>
5. Мельничук О. Правові засоби та способи захисту суб'єктивного права на освіту. Наука і практика. Адвокат. № 4(127) 2011 URL: http://archive.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_gum/Advokat/2011_4/2011-4Melnychuk.pdf
6. Право на освіту та права освітян: теорія і практика в Україні. Аналітичний звіт за результатами громадського моніторингу. URL: eura.org.ua/wp-content/uploads/2010/01/ERA_Vidrodzhannya_Pраво-na-osvitu-ta-prava-osvityan_Aналiтичнийзвіт_-червень-2013.pdf
7. Пряміцин В. Ю. Перспективи розвитку судового захисту права на вищу освіту. Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право. № 3-4 (35/36) 2017. С. 103-107.
8. Пряміцин В. Ю. Статус студента як основа управління вищим навчальним закладом. Сучасні проблеми управління: діалектика централізація та децентралізації. Матеріали VIII міжнародної наук.-практ. конф. К: ТОВ НВП «Інтерсервіс», 2015. С. 170-171.

Завдання № 3

Підготуйте практичні розгорнуті практичні консультації з наступних питань:

Порядок переведення здобувача вищої освіти до іншого навчального закладу. Складіть покрокову інструкцію та проект наказу про таке переведення.

Порядок переведення здобувача вищої освіти на іншу форму навчання. Складіть покрокову інструкцію та проект наказу про таке переведення.

Порядок переведення здобувача вищої освіти на іншу спеціальність. Складіть покрокову інструкцію та проект наказу про таке переведення.

Завдання № 4

Надайте свій найбільш повний перелік локальних актів, які мають бути у ВНЗ.

Зазначте повний перелік документів без яких ВНЗ не може здійснювати освітню діяльність.

Завдання № 5

Дослідить наступні питання забезпечення академічної доброчесності. Визначить найбільш проблемні аспекти забезпечення академічної доброчесності в Україні на сучасному етапі

1. Поняття та нормативна база забезпечення академічної доброчесності.
2. Локальні акти Національного університету «Одеська юридична академія» щодо забезпечення академічної доброчесності.
3. Дотримання академічної доброчесності.
4. Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками.
5. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти.
6. Види порушень академічної доброчесності.
7. Види академічної відповідальності.
8. Академічна відповідальність за порушення академічної доброчесності педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників закладів освіти.
9. Академічна відповідальність за порушення академічної доброчесності здобувачів вищої освіти.
10. Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності.

11. Сучасні міжнародні стандарти забезпечення академічної доброчесності.
12. Забезпечення академічної доброчесності у зарубіжних країнах: досвід для України.
13. Забезпечення академічної доброчесності у контексті впровадження штучного інтелекту.

Завдання № 6

Вирішіть практичну ситуацію:

Вчителька української мови Шустова у вільний від роботи час надавала репетиторські послуги трьом учням ліцею з української мови. Вона гарантувала успішне складання ЗНО з української мови для подальшого вступу до закладу вищої освіти. Однак один із її учнів не зміг здати ЗНО з української мови та не зміг поступити до закладу вищої освіти за конкурсом. Його батьки звернулися з позовом до суду і зажадали відшкодування понесених витрат.

Складіть стислу мотивувальну частину судового рішення за результатами розгляду зазначеного вище позову батьків.

Тема 6.

Особливості захисту прав та законних інтересів окремих категорій учасників освітніх правовідносин. Особливості захисту окремих прав та законних інтересів учасників освітніх правовідносин

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

1. Особливості правового статусу неповнолітніх здобувачів вищої освіти та специфіка їхнього захисту.
2. Особливості правового статусу неповнолітніх здобувачів вищої освіти – внутрішньо переміщених осіб та специфіка їхнього захисту.
3. Особливості правового статусу іноземців та осіб без громадянства у сфері освіти та специфіка їхнього захисту.
4. Особливості правового статусу осіб із особливими потребами у сфері освіти та специфіка їхнього захисту. Правове забезпечення в Україні інклюзивної освіти.
5. Особливості правового статусу здобувачів вищої освіти під час дії в Україні воєнного стану та специфіка їхнього захисту під час повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну.
6. Особливості правового статусу науково-педагогічних працівників під час дії в Україні воєнного стану та специфіка їхнього захисту під час повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну.
7. Особливості правового статусу закладів вищої освіти під час дії в Україні воєнного стану та специфіка їхнього захисту під час повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну.

Завдання № 1

Напишіть науково-прикладне есе з таких питань:

Інформатизація освіти.

Діджиталізація освіти.

Виклики XXI століття європейським системам освіти.

Виклики пандемії та воєнного стану для української системи освіти.

Штучний інтелект: чи є загроза сфері освіти?

Неформальна освіта у системі освіти України.

Завдання № 2

Пояснить зміст і значення зазначених нижче термінів:

Автономія закладу вищої освіти.

Академічна свобода.

Акредитація освітньої програми.

Акредитація закладу вищої освіти.

Кваліфікація.

Компетентність.

Ліцензування.

Освітня кваліфікація.

Освітня програма.

Професійна кваліфікація.

Стандарт вищої освіти.

Студентоцентричне навчання.

Якість вищої освіти.

Завдання № 3

Складіть проєкти наступних документів:

Положення про обробку персональних даних у закладі вищої освіти.

Положення про відеоспостереження та відеофіксацію у закладі вищої освіти.

Завдання № 4

Вирішить практичну ситуацію:

Вчителька молодших класів середньої школи № 15 м. Житомира у липні 2023 року, перебуваючи у щорічній відпустці, відпочивала у м. Одесі. Після чого на її сторінці у Facebook з обмеженим доступом з'явилося відео, де вона із двома келихами пива відверто танцює біля барної стійки у караоке, голосно співаючи російською мовою.

Про такі обставини стало відомо учням та їхнім батькам. Останні звернулися до директора школи із колективною заявою про звільнення вчительки.

У вересні 2023 року вчителька була звільнена із займаної посади за п. 3 ч. 1 ст. 41 КЗпП України.

Здійснить юридичний аналіз законності звільнення вчительки.

Завдання № 5

Дослідить наступні питання забезпечення права на інклюзивну освіту в Україні. Визначить найбільш проблемні аспекти забезпечення права на інклюзивну освіту в Україні на сучасному етапі.

1. Міжнародно-правове підґрунтя інклюзивної освіти України.
2. Становлення та розвиток законодавства України щодо доступу осіб з особливими потребами до освітніх послуг.
3. Правові аспекти інклюзивного навчання в Україні.
4. Нормативно-правове забезпечення інклюзивного навчання у дошкільній та загальній середній освіті України.
5. Законодавче забезпечення здобуття вищої освіти особами з особливими освітніми потребами.

Чи належним чином, на Вашу думку, забезпечуються права здобувачів вищої освіти – осіб з особливими потребами у Національному університеті «Одеська юридична академія»?

Завдання № 6

Підготуйтеся до участі у науково-прикладній дискусії за наступними темами:

- Захист від мобінгу в трудовому колективі закладу вищої освіти.
- Захист від булінгу у середовищі здобувачів вищої освіти.
- Сучасні світові тренди в освітній діяльності.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

1. Особливості захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності в освітній діяльності. Твори здобувачів вищої освіти та службові твори як об'єкти правової охорони. Відносини між безпосереднім автором творів (здобувачем вищої освіти та науково-педагогічним працівником) і закладом вищої освіти. Договори щодо розпорядження майновими правами на об'єкти інтелектуальної власності. Вільне використання творів в освітніх цілях. Інноваційна діяльність в освіті.
2. Особливості протидії плагіаторству та кібер-плагіаторству в освітній діяльності.
3. Особливості захисту прав здобувачів вищої освіти від дискримінації у сфері освіти. Форми та способи захисту від мобінгу та булінгу.
4. Особливості правового захисту здобувачів вищої освіти від корупційних та суміжних дії щодо них.
5. Особливості правового захисту здобувачів вищої освіти під час проходження практики.
6. Особливості стягнення моральної шкоди та шкоди, спричиненої діловій репутації в освітній діяльності.

Теми рефератів

Поняття, причини та види правового конфлікту в освітньому процесі.

Засоби вирішення правових конфліктів при захисті прав учасників освітнього процесу.

Медіація як основний спосіб вирішення правових конфліктів у сфері освіти.

Інститут освітнього омбудсмена в Україні: становлення та функції.

Міжнародний досвід діяльності освітніх омбудсменів: порівняльний аналіз.

Захист прав учасників освітнього процесу за участю освітнього омбудсмена в Україні.

Завдання № 1

Підготуйте практичні розгорнуті консультації з наступних питань:

Як отримати податкову знижку за навчання? Складіть покрокову інструкцію.

Як отримати субсидію на проживання в гуртожитку? Складіть покрокову інструкцію

Як отримати індивідуальний графік навчання? Складіть покрокову інструкцію.

Завдання № 2

З червня 2021 року по лютий 2022 року Асоціація юридичних клінік України впроваджувала проєкт «Антикорупційний комплаєнс у вищих навчальних закладах: від визначення ризиків до їх подолання». Одним із напрямів проєкту був пошук та формування каталогу найбільш типових корупційних ризиків у вищій освіті. Окремі з таких ризиків зазначені нижче:

Зловживання під час проведення вступних випробувань.

Вимагання/надання неправомірної вигоди в обмін на оцінки.

Залучення посередників для отримання неправомірної вигоди під час оцінювання студентів (курсантів).

Нав'язування власних розробок (посібників) як умови позитивного оцінювання.

Використання службового становища з метою впливу на викладачів та співробітників.

Зловживання, пов'язані з написанням та підготовкою до захисту кваліфікаційних робіт.

Зловживання службовим становищем у формі сексуальних домагань з боку викладачів чи адміністрації університету за позитивні оцінки чи протекторат («сексторція»).

Зловживання повноваженнями з метою примусу учасників освітнього процесу купувати платні послуги виключно в університеті.

Вимагання сплати благодійних внесків.

Тиск на активних здобувачів вищої освіти та викладачів.

З якими корупційними ризиками із зазначених вище Ви стикалися у своєму житті? Як Ви протидіяли таким корупційним ризикам? Які заходи Ви можете запропонувати до вчинення Міністерству освіти і науки України, Національному агентству з питань запобігання корупції та закладам вищої освіти для мінімізації зазначених вище корупційних ризиків?

Завдання № 3

Вирішить практичну ситуацію:

Доцент кафедри обов'язковою умовою допуску до складання заліку за дисципліною, яку він викладає, заявив придбання навчально-методичного посібника за його авторством.

Здобувачі вищої освіти таємно на мобільний телефон зняли відповідні заяви доцента та показали таке відео декану факультету.

На вимогу декану факультету доцент кафедри надав пояснення, що інформація, надана студентами, не відповідає дійсності. Надані відеоматеріали він не визнав, так як вони здійснені таємно, без його дозволу та є такими, що порушують його особисті немайнові права.

Які дії має вчинити декан факультету у ситуації, що склалася? У випадку бездіяльності декану факультету, які дії можуть здійснити здобувачі вищої освіти у порядку самозахисту своїх порушених прав?

Чи є підстави притягнення доцента кафедри до відповідальності за вказані вище дії? Якщо є, то до якої саме?

Завдання № 4

Самостійно дослідить та надайте визначення наступним поняттям:

Гендерна дискримінація.

Сексизм.

Сексуальні домагання.

Сексуальне насильство.

Порівняйте Ваші визначення зазначених вище понять з їх нормативними визначеннями у чинному законодавстві України. Які з них є більш виваженими?

Які заходи юридичної відповідальності передбачені чинним законодавством України за сексуальні домагання? Наскільки ефективними є такі заходи? Чи сформована в Україні системна судова практика щодо притягнення винних осіб до юридичної відповідальності за сексуальні домагання?

Завдання № 5

Вирішіть практичну ситуацію:

У травні 2022 року позивач звернувся до Львівського окружного адміністративного суду з позовом до Державної прикордонної служби, в якому просив визнати протиправним рішення про відмову в перетині державного кордону.

В обґрунтування позовних вимог позивач зазначив, що він є здобувачем вищої освіти Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого та уроженцем м. Херсона, який, як і вся Херсонська область, на момент звернення до суду із цим позовом перебував під тимчасовою окупацією. 1 квітня 2022, за його твердженням, прибув до міжнародного автомобільного пункту пропуску «Рава-Руська-Хребенне» для в'їзду до Республіки Польща з наміром подальшого проїзду до своєї матері, бабці та сестри, які перебувають в Італії (правовий режим тимчасового захисту), де позивач мав з 01 вересня 2022 року бути зарахований та проходити навчання у закладі вищої освіти. Однак за результатами процедури прикордонного контролю позивачу було відмовлено у перетинанні державного кордону на виїзд на підставі статті 14 Закону України «Про прикордонний контроль» та постанови Кабінету Міністрів від 12 березня 2022 року № 264.

Фактичною причиною для відмови позивачу у перетинанні кордону стала відсутність документів, які підтверджують факт навчання останнього в закладі вищої освіти, розташованого за межами України, з посиланням на статтю 14 Закону «Про прикордонний контроль», яка відсилає до норм статті 6 Закону «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України», яка, своєю чергою, не містить такої підстави для обмеження права на перетин кордону.

Студент наголошував, що за нормами пункту 2-6 Правил перетинання державного кордону у разі введення воєнного стану право на

перетин державного кордону, крім осіб, зазначених у пунктах 2-1 та 2-2 цих Правил (у редакції, чинній станом на 01 квітня 2022 року), також мають інші військовозобов'язані особи, які не підлягають призову на військову службу під час мобілізації. Своєю чергою, абзацом 2 частини третьої статті 23 Закону «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» передбачено, що призову на військову службу під час мобілізації, на особливий період не підлягають, серед інших, зокрема, здобувачі вищої освіти, які навчаються за денною або дуальною формами здобуття освіти.

Чи були порушеними права здобувача вищої освіти на здобуття вищої освіти та академічну мобільність? Яке рішення має прийняти Львівський окружний адміністративний суд за результатами розгляду позову здобувача вищої освіти?

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
3. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 5 жовтня 2000 року № 2017-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 48. Ст.409.
4. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. №№ 38-39. Ст. 380.
5. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 року № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. №№ 37-38. Ст. 2004.
6. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16 січня 2020 року № 463-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 31. Ст. 226.
7. Про професійну (професійно-технічну) освіту: Закон України від 10 лютого 1998 року № 103/98-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 32. Ст. 215.
8. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 1 грудня 2022 року № 2811-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#n855>
9. Про адвокатуру та адвокатську діяльність від 5 липня 2012 року № 5076-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
10. Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти: затверджене наказом Міністерства освіти України від 15 липня 1996 року № 245 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0427-96#Text>
11. Порядок скасування рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації: затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2021 року № 897 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/897-2021-%D0%BF#Text>
12. Бахрушин В. Академічний плагіат і самоплагіат в науці та вищій освіті: нормативна база і світовий досвід. URL: <http://education->

- ua.org/ua/articles/1128-akademichnij-plagiat-i-samoplgiat-v-nautsi-ta-vishchij-osviti-normativna-baza-i-svitovij-dosvid
13. Вища освіта та Європейський освітній простір /В. Крижко, М. Елькін, О. Старокожко, К. Тільчарова, О. Грицайова. Бердянськ: Видавець Ткачук О. В., 2015. 448 с.
 14. Валєєв Р. Г. Освітнє право України : навч. посібник. Луганськ: Елтон-2, 2011. 287 с.
 15. Державні стандарти освіти і національне освітнє законодавство. [текст]. :навч. посіб. /Г. В. Лаврик, Г. В. Терела, Т. О. Харченко [та ін.]; за ред. Г. В. Лаврик. К. :«Центр учбової літератури», 2014. 208 с.
 16. Давидова Н. С. Сучасні тренди розвитку освітнього права. *Публічне право*. 2019. № 1(33) С. 64-72.
 17. Лазор Я. В. Відправні положення освітнього права України. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2022/03/51.pdf>
 18. Міжнародне освітнє право. *Український часопис міжнародного права*. 2014. № 1-2. С. 72-141.
 19. Мирошніченко В. О., Мирошніченко Ю. А., Фролов Ю. М. Освітнє право у схемах та таблицях: навчальний посібник. Київ: Видавництво Центр навчальної літератури, 2020. 145 с.
 20. Мороз В. М., Мороз С. А. Система сучасної фахової передвищої освіти як складова механізму забезпечення якості вищої освіти: державно-управлінський аспект. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 1. С. 88–96.
 21. Освітнє право :конспект лекцій /[авт. кол.: В. В. Астахов, К. В. Астахова (мол.), О. Л. Войно-Данчишина та ін.]; за заг. ред. В. В. Астахова; Нар. укр. акад.; Міжнар. фонд «Відродження». Х.: Вид-во НУА, 2011. 144 с.
 22. Панкратова В. О. Право на освіту у практиці Європейського суду з прав людини /Панкратова В. О., Лубенець С. А. *Приватне та публічне право*. 2019. № 2. С. 128-132.
 23. Паращенко Л., Барматова І. Як здійснюється нагляд (контроль) суб'єктів освітньої діяльності (суб'єктів господарювання, що проводять освітню діяльність) у системах дошкільної, загальної середньої, позашкільної освіти. *Освітня політика*. Портал громадських ініціатив. URL: <http://education-ua.org/ua/analytics/1322-yak-zdijsnyuetsya-naglyad-kontrol-sub-ektiv-osvitnoji-diyalnosti>

- sub-ektiv-gospodaryuvannya-shcho-provadyat-osvitnyu-diyalnist-u-sistemakh-doshkilnoji-zagalnoji-serednoji-pozashkilnoji-osviti
24. Право на освіту та права освітян: теорія і практика в Україні. К.: Відродження, 2013. 24 с.
 25. Рябовол Л. Т. Правовий статус освітнього омбудсмена в Україні. Modern achievements of EU countries and Ukraine in the area of law :Collective monograph. Riga :Izdevniecība «Baltija Publishing», 2020. Р. 2. С. 517-533. <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-63-1.29>.
 26. Сацик В. Академічна доброчесність: міфічна концепція чи дієвий інструмент забезпечення якості вищої освіти? URL: <http://education-ua.org/ua/articles/930-akademichna-dobrochesnist-mifichna-kontseptsiya-chi-dievij-instrument-zabezpechennya-yakosti-vishchoji-osviti>.
 27. Система забезпечення якості освіти в Україні: розвиток на засадах європейських стандартів та рекомендацій : посібник /В. Кухарський, О. Осередчук, М. Мазуркевич та ін.; за ред. В. Кухарського, О. Осередчук. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 248 с.
 28. Ульянова Г. О. Методологічні проблеми цивільно-правового захисту прав інтелектуальної власності від плагіату: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.03. Одеса, 2015. 445 с.
 29. Управління освітою: рефлексивний підхід: колект. монограф. /за заг. ред. проф. В. В. Крижка. Бердянськ: Видавець Ткачук О. В., 2016. 608 с.
 30. Чепис О. І. Студентський та учнівський плагіат як порушення принципу академічної доброчесності: причини та шляхи подолання [Електронний ресурс] /О. І. Чепис, Т. В. Чепис. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2020. Вип. 61(2). С. 51-55.
 31. Чирва Г. М. Нормативно-правове регулювання діяльності закладів вищої освіти в Україні. *Держава та регіони*. 2019. № 2 (66). С. 133–139.
 32. Чирва Г. М. Освітній моніторинг як інструмент державного управління якістю вищої освіти. *Право та державне управління*. 2019. № 1 (34). Т. 2. С. 135–140.
 33. Якість вищої освіти: теорія і практика: навчально-методичний посібник /за наук. ред. А. Василюк, М. Дей; кол. авторів: А. Василюк, М. Дей, В. Базелюк (та ін.); НАПН України, Університет

менеджменту освіти. Київ; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2019. 176 с.

РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. <https://www.president.gov.ua/> – Президент України

Законодавча влада

2. <https://www.rada.gov.ua/> – Верховна Рада України
3. <https://ombudsman.gov.ua/> – Уповноважений Верховної Ради з прав людини

Виконавча влада

4. <https://www.kmu.gov.ua/> – Кабінет Міністрів України
5. <https://www.msp.gov.ua/> – Міністерство соціальної політики України
6. <https://minjust.gov.ua/> – Міністерство юстиції України
7. <https://mon.gov.ua/> Міністерство освіти та науки України

Судова влада

8. <https://supreme.court.gov.ua/supreme/> – Верховний Суд
9. <https://ccu.gov.ua/> – Конституційний Суд України
10. <https://www.echr.com.ua/> – Практика ЄСПЛ: Український аспект
11. <https://www.reyestr.court.gov.ua/> Єдиний держаний реєстр судових рішень

Інші органи

12. <https://www.sqe.gov.ua/> – Державна служба якості освіти України
13. <https://www.testportal.gov.ua/> – Український центр оцінювання якості освіти

Рекомендовані науково-аналітичні ресурси

14. <https://niss.gov.ua/> – Національний інститут стратегічних досліджень
15. <https://parlament.org.ua/> – Лабораторія законодавчих ініціатив
16. <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського
17. <http://dspace.onua.edu.ua/> – eNUOLAIR – депозитарій (архів) НУ «ОЮА»

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЗАЛІКУ

1. Право на освіту в системі прав людини.
2. Право на освіту за законодавством України.
3. Правове регулювання освітньої діяльності в Україні.
4. Правові засади державної політики України у сфері освіти.
5. Рівні освіти в Україні.
6. Правові основи дошкільної освіти.
7. Правові основи повної загальної середньої освіти.
8. Правові основи позашкільної освіти.
9. Правові основи професійної (професійно-технічної) освіти.
10. Правові основи фахової передвищої освіти.
11. Правові основи вищої освіти.
12. Організаційно-правовий статус закладів освіти.
13. Автономія закладу освіти.
14. Права і обов'язки засновника закладу освіти.
15. Керівник закладу освіти та колегіальні органи управління.
16. Громадське самоврядування в закладі освіти та наглядова рада.
17. Прозорість та інформаційна відкритість закладу освіти.
18. Права та обов'язки здобувачів освіти.
19. Права та обов'язки педагогічних і науково-педагогічних працівників.
20. Права та обов'язки батьків здобувачів освіти.
21. Державні гарантії учасникам освітнього процесу в Україні.
22. Стандарти освіти та освітні програми.
23. Кваліфікації та документи про освіту.
24. Вимоги до освіти та професійної кваліфікації педагогічного працівника.
25. Професійний розвиток та підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників.
26. Робочий час педагогічних і науково-педагогічних працівників.
27. Оплата праці педагогічних і науково-педагогічних працівників.
28. Органи управління у сфері освіти України.
29. Повноваження Кабінету Міністрів України та центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки.
30. Повноваження органів місцевого самоврядування та державних органів, до сфери управління яких належать заклади освіти.

31. Забезпечення якості освіти в Україні.
32. Державний нагляд (контроль) у сфері освіти.
33. Громадське самоврядування та громадський контроль у сфері освіти.
34. Освітній омбудсмен та його повноваження.
35. Фінансування системи освіти.
36. Фінансово-господарська діяльність закладів освіти.
37. Джерела фінансування суб'єктів освітньої діяльності.
38. Майно закладів освіти та установ, організацій, підприємств системи освіти.
39. Державно-приватне партнерство у сфері освіти і науки.
40. Міжнародно-правові основи інклюзивної освіти України.
41. Становлення та розвиток законодавства України щодо доступу осіб з особливими потребами до освітніх послуг.
42. Правові аспекти інклюзивного навчання в Україні.
43. Нормативно-правове забезпечення інклюзивного навчання у дошкільній та загальній середній освіті України.
44. Законодавче забезпечення здобуття вищої освіти особами з особливими освітніми потребами.
45. Поняття та джерела міжнародного освітнього права.
46. Міжнародні освітні організації.
47. Міжнародні стандарти освіти у документах ООН, ЮНЕСКО, МОП.
48. Європейський освітній простір. Міжнародні угоди та діяльність у сфері освіти Ради Європи та ЄС
49. Міжнародно-правовий режим визнання документів про освіту.
50. Становлення освітнього права України.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Олександр Сергійович Щукін

ЗАХИСТ ПРАВ У СФЕРІ ОСВІТИ

ПРАКТИКУМ

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 08 – Право спеціальності 081 – Право

Електронне видання

В авторській редакції

Ум-друк. арк. 3,49.
Заказ № 2403-06.

Видавець ПП «Фенікс»
(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.02).
Україна, м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25.
e-mail: fenix-izd@ukr.net